

**ANTON COȘA, MONOGRAFIA COMUNEI NICOLAE BĂLCESCU,
BACĂU, EDITURA BABEL, 2010, 541 P.**

Cartea se deschide cu un cuvânt introductiv al autorului care amintește despre preocupările sale constante privind studierea comunităților rurale catolice încă din anii studenției.

Lucrarea este structurată în 12 părți, în care este analizată **Geografia** (cap. I), **Istoria** (cap. II), **Demografia** (cap. III), **Etnografia** (cap. IV), **Biserica** (cap. V), **Școala** (cap. VI), **Cultura** (cap. VII), **Antroponimia** (cap. VIII), **Toponimia** (cap. IX), **Economia** (cap. X), **Organizarea teritorial-administrativă** (cap. XI), **Documente. Recensăminte. Statistici** (cap. XII).

În **Introducere** autorul ne vorbește despre necesitatea elaborării unui studiu științific asupra subiectului în cauză (comuna Nicolae Bălcescu), istoria bogată a locurilor recomandând-o fără tăgadă.

Remarcăm aici și latura emotiv-nostalgică a autorului atunci când vorbește despre satul bunicilor, „unic și inconfundabil” (satul Galbeni).

Anton Coșa menționează faptul că acest spațiu rural se află de multă vreme în atenția sa, din punct de vedere științific, și se bucură pentru concretizarea apariției acestui volum, mulțumirile sale îndreptându-se în acest sens către mai multe persoane și/sau instituții.

Volumul de față se bazează în principal pe un temeinic studiu al arhivei, dar și pe cercetarea de teren, care a vizat în principal cunoașterea diverselor și bogatelor aspecte de natură etnografică.

Încă din debutul capitolului I aflăm date esențiale: comuna Nicolae Bălcescu este situată în partea estică a României, în zona centrală a Moldovei, în partea central-sudică a Siretului, la confluența celor două importante rețele hidrografice Siretul și Bistrița, faptul că are o suprafață totală de 7753 ha și că în componența comunei intră cătunele: Albeni, Blatata, Verșești, Bichila, Florești, Frăsinoaia, Rujinca, Dămăcol.

Despre relief, aflăm că este unul prielnic, așa cum afirma și Ion Simionescu, „rar vale din România mai primitoare, mai blândă, mai apropiată sufletului omenesc ca Valea Siretului”, iar despre climă că este una de factură temperat-continentală.

Cel mai vechi sat al comunei aflăm că este Valea Seacă, prima mențiune a acestei localități aflându-se într-o lucrare în limba latină a calugărului iezuit Samuel Timon, care citează, la rându-i, un izvor denumit **Ephemerides Cibinienses**, dar autorul atrage atenția asupra faptului că localitatea ar putea fi mult mai veche.

Documentele moldovenești menționează „moșia satul Valea Seacă” în veacul al XV-lea, în cadrul Ocolului domnesc al Bacăului „prin cumpărare sau schimb”.

În capitolul **Demografia**, pe baza izvoarelor statistice descoperim evoluția numărului de locuitori din zonă. Primele izvoare din care aflăm informații de natură demografică datează din secolul al XVII-lea și se datorează relatărilor misionarilor

catolici.

Din punct de vedere **etnografic**, autorul a căutat să evidențieze toate aspectele importante, mergând de la arhitectura populară, îndeletniciri, obiceiuri calendaristice, familiale, ne vorbește despre țesăturile de interior și despre portul popular. Se subliniază, de asemenea, similitudinile cu o serie de elemente transilvane, fapt evident firesc în condițiile descendenței transilvane a locuitorilor zonei.

În ceea ce privește organizarea ecleziastică, aici se întrepătrund cele două culte creștine – cel romano-catolic și cel ortodox.

Autorul prezintă, de asemenea, evoluția construirii bisericilor din zonă, începând de la primele lăcășuri de cult din lemn, până la cele de astăzi.

S-a urmărit, de asemenea, evoluția celor două culte din punct de vedere instituțional, creșterea sau descreșterea numărului de credincioși aferenți unui cult sau altul.

În capitolul **Școala** autorul ne vorbește despre învățământul local, începând cu secolul al XIX-lea până astăzi; prima școală a fost înființată în Valea Seacă, la 28 septembrie 1865, ulterior apărând pe lângă școlile construite, grădinițele, iar școala primară de stat din satul Nicolae Balcescu se transformă, în anul școlar 1956-1957, în școală cu 7 clase, până în anul 1970, când va deveni școală cu 10 clase.

Activitățile culturale promovate de intelectualii din zonă (preoți, educatori, învățători, profesori) sunt reliefate de autor, care amintește de interesul lor constant în educarea și creșterea nivelului intelectual al sătenilor. „Izvoarele istorice ne dezvăluie faptul că intelectualitatea din aceste sate (preoți, educatori, învățători, profesori) a depus eforturi remarcabile pentru ridicarea nivelului cultural al sătenilor”.

Școlile au fost practic sediile inițiale pentru viitoarele cămine culturale, tot aici desfășurându-și activitatea și cercul cultural „Spiru Haret”, care și-a început activitatea din 21 februarie 1902, conform Deciziei Ministerului Instrucțiunii Publice.

În **Antroponimie**, autorul, pe baza recensămintelor ecleziastice, civile și militare, aduce în atenția cititorului numele de familie din satele comunei, înserând la final și un indice alfabetic; începând cu sfârșitul secolului al XVIII-lea, informațiile care îi vizau pe locuitorii catolici ai zonei se înmulțesc, datorită elaborării unor recensăminte numite **Starea Sufletelor**, inserate în registrele parohiale, întocmite în limba latină, unde apar atât numele, cât și prenumele credincioșilor.

Toponimia dezvăluie, evident, numele de locuri ale comunei, etimologia numelor satelor și evoluția lor în timp. Cel mai vechi toponim atestat în zonă este *Siretul*, următorul ca importanță și vechime *Bistrița*, apoi oiconimul Valea Seacă.

În **Economie** autorul evidențiază faptul că economia locală, de natură agrară, a fost într-o evoluție permanentă, dat fiind condițiile de relief prielnice.

Actuala comună Nicolae Bălcescu este formată din cinci sate: Nicolae Bălcescu, Galbeni, Valea Seacă, Buchila și Lărguța. În **Organizarea teritorial-administrativă** găsim informații despre administrația publică locală, despre atribuțiile conducerii primăriei Nicolae Bălcescu, despre componența consiliului local etc.

Foarte multe pagini au fost alocate documentelor de arhivă (**Documente. Recensăminte. Statistici**), cărora autorul le-a adăugat o bibliografie, un indice de nume, un glosar și destule fotografii.

În **Încheiere**, autorul indică scopul lucrării, ne vorbește încă o dată despre „cadru istoric al satelor din cadrul comunei Nicolae Bălcescu” ca fiind unul foarte interesant, ne amintește încă o dată despre cel mai vechi sat din cadrul comunei, anume satul Valea Seacă, care va trece prin mâinile mai multor proprietari, unii „în legătura directă de sânge cu importante familii boierești și domnești din Moldova” și despre vechimea acestor locuri, care se pierd undeva în negura veacului al XV-lea.

Apoi ne vorbește și despre satul Galbeni, satul bunicilor săi, atestat la anul 1696, ca și despre ascendența transilvană a actualilor locuitori ai comunei Nicolae Bălcescu.

De asemenea, cartea cuprinde un glosar de termeni și un mini-album fotografic, care ilustrează diferite aspecte din viața comunității catolice din Nicolae Bălcescu. Trebuie menționat că lucrarea este scrisă în baza unor importante izvoare, atât edite, cât și inedite, care pot fi consultate în lista bibliografică.

Lucrarea continuă seria de monografii dedicate comunităților catolice din Moldova și aduce o contribuție importantă nu doar la cunoașterea diverselor realități ale comunei, ci și la istoria de ansamblu a catolicismului din Moldova, parte integrantă a căreia este și comunitatea din Nicolae Bălcescu.

În concluzie, „reiese cu certitudine faptul că spațiul rural cercetat a fost și rămâne unul deosebit, rezultatele studierii acestuia din perspectiva monografică dovedind necesitatea demersului nostru”.

Mihaela Băbușanu Amalanci